

TÜRKİYE 19.ULUSLARARASI MADENCİLİK KONGRESİ VE FUARI 09-12 HAZİRAN 2005 TARİHLERİ ARASINDA İZMİR'DE

Doğan KARAKUŞ

TMMOB Maden Mühendisleri Odası
İzmir Şubesi Yönetim Kurulu Üyesi

TMMOB Maden Mühendisleri Odası tarafından iki yılda bir düzenlenen Türkiye Madencilik Kongresi'nin ondokuzuncusu 09 12 Haziran 2005 tarihleri arasında fuarlar şehri olarak bilinen İzmir'de gerçekleştirildi.

İzmir Enternasyonal Fuarı Kongre Salonun'da düzenlenen 19. Uluslararası Madencilik Kongresi (IMCET 2005), İzmir Enternasyonal Fuarı'nda İZFAŞ ve TMMOB Maden Mühendisleri Odası tarafından birlikte organize edilen Madencilik, Doğal Kaynaklar ve Teknolojileri Fuarı (MINEX) ile birlikte yapıldı, ayrıca TÜBİTAK tarafından da desteklendi.

Organizasyon kurulu başkanlığını Dr. Selahaddin Anaç, yürütme kurulu başkanlığını Prof. Dr. Ahmet Hakan ONUR'un yaptığı kongrede, 16 farklı ülkeden madencilik alanında faaliyet gösteren akademisyen, araştırmacı, uzman ve mühendisler tarafından gönderilen 140 özet arasından bilimsel kurulun titiz çalışmaları sonucunda seçilen 97 adeti bildiri, tebliğ ve poster olarak iki oturum salonunda tartışıldı. Kongreye yurt içinden 548 delege, yurt dışından 52

delege katıldı ve madencilik alanındaki yeni gelişmelerin, teknolojik yeniliklerin, bilgi ve deneyimlerin paylaşılması konusunda kongreden yarar sağladılar.

Kongrenin açılışı 09 haziran 2005 günü yapıldı, açılış konuşmaları Mehmet Torun (Maden Mühendisleri Odası Başkanı), Serdar Ö. Kaynak (TMMOB Yönetim Kurulu Üyesi), Selahaddin Anaç (Türkiye Kömür İşletmeleri Genel Müdürü), Fethi Özdemir (İzmir Vali Yardımcısı), Aziz Kocaoğlu (İzmir Belediye Başkanı), Prof. Dr. Emin Alıcı (Dokuz Eylül Ü. Rektörü), Yener Cander (Maden İşleri Genel Müdürü) tarafından yapıldı.

Kongre açılış törenini takiben İzmir Enternasyonal Fuarı'nda 2000 m2 alanda 109 katılımcı firmanın bulunduğu Madencilik, Doğal Kaynaklar ve Teknolojileri Fuarının (MINEX) açılışı gerçekleştirildi. Fuar katılımcı firmalar Türkiye'nin çeşitli yerlerinden ve yurtdışından gelen kongre delegelerine ürünlerini tanıtmaya ve sergilemeye fırsatı buldular. Ayrıca Odamız İzmir Şubesi tarafından fuarda bir stand açılarak odamızın faaliyetleri ve yayınları tanıtıldı.

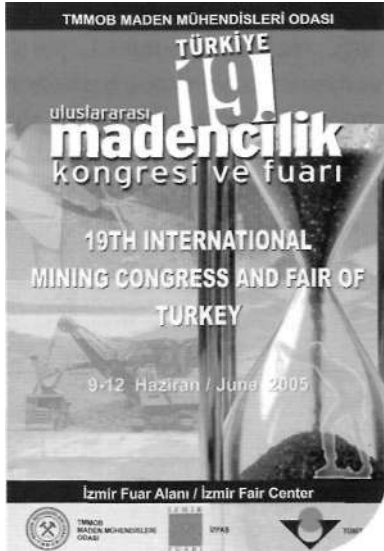
3 gün boyunca süren kongrede, genel madencilik, kaya mekaniği, açık işletme, liç-hidrometalurji, cevher hazırlama ve zenginleştirme, modelleme, endüstriyel hammaddeler ve yapı malzemeleri, tahkimat, iş sağlığı ve iş güvenliği, maden ekonomisi, yeraltı üretim yöntemleri ve mekanizasyon konu başlıklarında olmak üzere 15 oturumda toplam 59 bildiri sözlü olarak sunuldu. Ayrıca 4 farklı poster sunumunda toplam 38 bildiri ile poster sunumları gerçekleştirildi.

Kongrenin son günü 11 Haziran 2005 tarihinde ülkemiz için son dönemde büyük öneme sahip Enerji Politikaları ve Yeraltı Kaynaklarımız başlıklı bir panel düzenlendi. Murat Turan (Maden Mühendisleri Odası) başkanlığı tarafından yapılan panele, Sedat Uzunbay (İzmir Milletvekili), Polat Türkmen (Zonguldak Milletvekili), Cengiz Göлтаş (Elektirik Mühendisleri Odası) ve Güven Önal (Yurt Madenciliğini Geliştirme Vakfı) panelist olarak katıldılar.

Kongre sonunda odamız tarafından basına ve kamuoyuna duyurulan Sonuç Bildirgesi'ne www.maden.org.tr adresinden ulaşabilirsiniz.

YÖNETİM KURULU BAŞKANI Mehmet TORUNUN

19. ULUSLARARASI MADENCİLİK KONGRESİ VE FUARI AÇILIŞ KONUŞMASI

Doğal kaynakların, insanların yaşamındaki önemi herkes tarafından bilinmektedir. Çağdaş bir yaşam için madencilik faaliyetleri vazgeçilmezdir. Bugün yaşamımızda kullandığımız ürünlerin hemen hemen tamamı madencilik faaliyetlerinin birer sonucudur. Madenler, milyonlarca yılda oluşan, tüketildiklerinde yenilenemez kaynaklardır ve buldukları yerlerde işletilirler. Genellikle kırsal kesimde yapılan bu faaliyetler sosyal yapıyı güçlendirir. Madencilik, emek yoğun bir sektör olması nedeniyle işsizliği önleyen ve istihdam yaratan bir sektördür. Sektörde her çalışan, dolaylı olarak 10 kişiye de iş olanağı sağlar. Bu nedenle de sektörün işsizliği önleyen ve göçü durduran bir yönü de bulunmaktadır. Bu kadar önemli kaynakların üretimi ve değerlendirilmesi, mutlaka etkin bir planlama ve denetim gerektirmektedir. Madenciliğin önemi, madenleri üretip kendi ülke sanayisinde kullanıldığı ve uç ürün üretildiği ölçüde artar. Bunun için de madencilik sektörünün; sanayi, enerji, kimya, tarım ve inşaat gibi diğer sektörlerle entegrasyonu şarttır. Madenlerimizin, hammadde olarak gelişmiş

ülkelere ihraç edilmesi sonuçta kaynak transferi anlamına gelmektedir ve bu durum acilen önlenmelidir.

Kalkınma modellerini; öncelikle öz kaynaklarına dayandıran ülkeler, kalkınma süreçlerini sancısız tamamlayabilmektedirler. Bu yapının oluşturulabilmesi için öncelikli olarak ulusal bir kalkınma modelinin benimsenmesi gerekmektedir. Ülkemiz; kendi ulusal kalkınma modelini oluşturamamış, IMF ve Dünya Bankası gibi uluslar arası finans örgütlerinin güdümünde ekonomik ve sosyal politikalar uygulamaktadır. Liberal ekonominin gerekçesi olarak, kamu kurumları tasfiye edilmiş, planlamadan vazgeçilmiş ve tüm yaşam alanları piyasanın insafına terkedilmiştir. Bunun sonucu olarak; ülkemiz yaşam kalitesi açısından 173 ülke içinde 90. sıraya düşmüş, toplam borcumuz 300 milyar dolara ulaşmıştır. Dış ticaret açığımız 20 milyar dolar düzeyindedir. Son 10 yılda bir trilyon dolar borç ödenmesine rağmen borç stokumuz devamlı artmaktadır.

İşsizlik, genç nüfus içinde % 20 gibi ürkütücü boyutlara ulaşmış, emek yoksullaşmış ve gelir dağılımı ciddi biçimde bozulmuştur. Ekonomimiz; sanayileşme ve üretim artışı üzerine

kurulamayınca sıcak para hareketleriyle dalgalanmalar yaşanmakta, bunun sonucunda da krizler sürekli hale gelmektedir.

Dün Afrika'da ve Latin Amerika'daki doğal kaynaklara sahip olmak için her türlü hukuksuzluğu yapan emperyalist ülkeler, bugün de değişik gerekçelerle bölgemizde bulunmaktadır. Özgürlük getirme vaadiyle insanlık dışı vahşeti pervasızca sürdürmektedirler. Asıl amaçlarının zengin petrol kaynaklarının paylaşımı olduğu artık herkes tarafından görülen bu saldırıları ve insanlık dışı uygulamaları buradan bir kez daha şiddetle kınıyoruz. Bu olaylar, doğal kaynaklarımızın önemini ve özenle korunması gerektiğini bizlere bir kez daha

anımsatmaktadır.

Ülkemiz, 50'nin üzerinde mineral çeşitliliğine sahip olup, potansiyel olarak da bir çok mineral açısından şanslı konumdadır. Ancak bu avantajımızı yeterli derecede kullandığımız söylenemez. Gelişmiş ülkelerde; madencilik sektörünün GSMH'daki payı % 8'lerde iken, ülkemizde bu oran % 1 düzeyindedir. Bu rakama; imalat sanayi içinde gösterilen cam,

çimento gibi mamuller eklense dahi yine de istenilen seviyelere gelinmediği açıktır. Bu noktada yapılması gereken, ülkemizin gelişmesinde doğal kaynaklarımızın ekonomik katkısını verimli şekilde sağlayacak sanayi ve madencilik politikasının oluşturulması ve uygulanmasıdır.

Hatalı ekonomi politikalarının madencilik sektörüne yansımaları, dramatik boyutlarda olmuştur. Özellikle 1985 sonrasında, kamunun madencilik sektörüne yatırım yapmasının engellenmesi, buna karşın oluşan boşluğun, sektörün içerdiği yüksek riskler nedeniyle özel sektör tarafından doldurulamamış olması, ülkemiz madencilik sektörünün belirgin bir küçülme-gerileme süreci içerisine girmesine neden olmuştur. Uygulanan politikalar ile, madencilik sektöründe kamu yatırımlarından vazgeçilmiştir. Toplam sabit sermaye yatırımları içerisinde kamunun payı 1981 yılında % 4,5 iken, 2002 yılında % 0,5 olmuş, artacağı varsayılan özel sektör yatırımlarında ise ciddi sayılabilecek bir artış olmamıştır.

Bu uygulamalar sonucu, madencilik sektörünün ülke ekonomisine katkısı hızla düşmüştür. Sektör daralmış, çalışan sayısı geçmiş yıllara oranla azalmıştır.

Maden aramaları uzun yıllardır ihmal edilmiştir. Aramalarla ilgili etkin yasal ve yönetsel yapıların hızla tesisi ve çağdaş teknolojilerin kullanıldığı arama faaliyetlerinin, rasyonel bir stratejik plan çerçevesinde yürütülmesi gerekmektedir.

Madencilik sektöründe özelleştirmelerin, sektörün gelişmesini sağlayacağı varsayımı irdelenmeye ve araştırılmaya muhtaçtır. Son yirmi yılda edinilen deneyim, özelleştirme söylem ve uygulamalarının sektörün daha da gerilemesine neden olduğu şeklindedir. Olumlu sonucu verecek modeller,

ancak sorunların doğru ortaya konulabilmesi ile mümkündür. Madencilik sektörünün bugün içinde bulunduğu kriz, gereksiz ve hatalı bir şekilde yaratılan özelleştirme beklentileri ve özelleştirme uygulamalarıdır.

Yirmi yıldır yürütülen söz konusu politikalar sonucu madencilik sektörünün geldiği nokta çarpıcıdır: Sektörün küçülmesi devam etmektedir. Benzer politikalarda ısrar etmek, sektörün küçülme yönündeki gidişini değiştirmeyecektir. Sorunların çözümü özelleştirme uygulamalarında değildir ve bunun böyle olmadığı her defasındagörülmüştür.

Mevcut kamu kesiminde, doğru planlamalar ve akılcı yönetim ile ülke kalkınmasına yönelik harekete geçirilebilecek potansiyel bulunmaktadır. Küçültme, özelleştirme, kapatma saplantılarından vazgeçilerek, bu potansiyel, doğru politikalar ile ekonomik ve toplumsal kalkınma hedefine yönlendirilmelidir. Bu çerçevede sanayimizin temel taşlarından olan ve bugünlerde özelleştirilmeleri gündemde olan Erdemir ve Seydişehir Alüminyum A.Ş. özelleştirme kapsamından çıkarılmalıdır. Ülke ve kamu yararı bunu gerektirmektedir.

Hurdaya dayalı demir-çelik üretimi, doğal gazla dayalı elektrik enerjisi üretimi, kömür ithalatı gibi yanlış uygulamalardan bir an önce vazgeçilmeli, yerli kaynaklarımıza öncelik veren çalışmalar acilen başlatılmalıdır.

Ülkemiz jeotermal kaynaklar açısından da zengin rezervlere sahiptir. Bu kaynakların araştırılması ve değerlendirilmesi büyük önem arz etmektedir. TBMM gündeminde olan Jeotermal yasa tasarısı hakkında, TMMOB'nin görüşlerinin dikkate alınmasını ve hayata geçirilmesini yetkililerden talep ediyoruz.

İçinde bulunduğumuz yüzyılda, çevre faktörü göz ardı edilerek diğer ekonomik faaliyetler gibi madencilik faaliyetlerinin de yürütülmesi mümkün değildir. Ancak; madencilik sektöründe, çevre dostu teknoloji ve yöntemlerin kullanılması, madencilik süreçlerinde ya da sonrasında çevrenin korunmasına ya da yenilenmesine yönelik önlemlerin alınması, sektörün gelişimini engellemeyecek, aksine sektörün gelişimine katkı yapacaktır.

Ancak, ortak çözüm bulmak yerine, üretim yapmayı kesin engelleyecek şekilde gelişen faaliyetlerin, sonuç olarak ülkemize zarar verdiği de

göz ardı edilmemelidir. Çevreyi koruyucu önlemler alınırken, üretim yapılmasının yöntemi de beraberce bulunmalıdır. Bu konu bir mühendislik problemi olup, ilgili disiplinlerin ortak çalışmaları ile çözümlenebilecektir.

Sektörde üretimin artırılabilmesi ve verimliliğin sağlanması, bilimsel bilginin sektörde uygulanabilmesi ile mümkündür. Bu bilimsel bilginin sektörde uygulayıcısı olan teknik elemanların ve en az bir maden mühendisinin madencilik faaliyetinin her aşamasında çalıştırılması zorunlu olmalıdır.

Bu anlamda planlı bir madencilik sektörünün ülkemizin kalkınmasında lokomotif güç olacağı da unutulmamalıdır. Madencilik sektörü; ilk yatırımı fazla, sermaye riski yüksek ve yatırımın geri dönüşü uzun yılları alan özel bir sektördür. Bu nedenle de sektörel olarak desteklenmesi gerekmektedir. Aksi halde dünyada tekelleşmenin arttığı bu koşullarda, yerli sektörün ayakta kalması ve üretmesi mümkün görünmemektedir.

Bütün bu değerlendirmeler ışığında; 19. Uluslararası Madencilik Kongresi'nde sunulacak bildirimlerin sektörümüzün sorunlarının çözümüne büyük katkıları olacaktır. Bu vesileyle kongremizi destekleyen kamu ve özel tüm madencilik kuruluşlarımıza, yurtdışı ve yurt içinden bildiri sunarak katkı koyanlara, delege ve misafir olarak bizleri onurlandıranlara ve bu kongrenin gerçekleşmesi için emeği geçenlere, ayrıca tüm üyelerimize Maden Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu adına teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

KONGRE BAŞKANI Selahaddin ANACIN KONUŞMASI

Doğal kaynakların insan ve toplum yaşamındaki önemi bilinmektedir. Yaşamı fonksiyonel hale getiren araç ve gereçlerin % 99'u doğal kaynaklardan, özellikle de madenlerden sağlanmaktadır. İnsan ve toplum hayatında bu denli ve vazgeçilmez bir yer tutan madencilik, gelişmiş ülkelerin bugünkü teknoloji ve refah düzeyine ulaşmalarında en etkin rolü oynayan faktördür.

Ülkemiz gerek maden çeşitliliği ve gerekse maden üretimi açısından dünyada önemli bir yere sahiptir. Bor madeni, endüstriyel hammaddeler, mermer gibi madenlerde dünya ölçeğinde rezerve sahip olmamızın yanı sıra diğer madenler bakımından da sanayi sektörü için gerekli hammaddeleri karşılayabilecek büyüklükte rezervlere sahibiz. Dünya bor rezervinin % 72'si, mermer rezervinin % 40'ı, metal maden rezervlerinin % 0.4'ü, endüstriyel hammadde rezervlerinin % 2,5'i, linyit rezervlerinin % 2'si, jeotermal potansiyelinin ise % 0.8'i ülkemizde bulunmaktadır.

İlki bundan 36 yıl önce 1969 yılında Ankara'da düzenlenen Madencilik Bilimsel ve Teknik Kongreleri'nin bugün 19.'sunun açılışını yapıyoruz.

Bugüne kadar sayısız meslektaşlarımızın özverili çalışmalarıyla gerçekleştirilen bu etkinliğin, ülkemiz madenciliğinin gelişmesinde çok önemli bir yeri olmuştur. Madencilik sektöründeki insan kaynağımızın akademik yada pratik bilimsel ve teknik bilgi üretimi, araştırmacı ve uzmanlar tarafından bu platformda paylaşılmış ve yine ülkemiz madencilik sektörünün kullanımına sunulmuştur.

Maden Mühendisleri Odası tarafından düzenlenen "Türkiye 19. Uluslararası Madencilik Kongresi ve Fuan"nı bu yıl TÜBİTAK'ın da desteğiyle gerçekleştiriyoruz. Huzurlarınızda madencilik sektörüne desteklerinden dolayı teşekkür ederim.

Kongre süresince 400 civarındaki siz değerli katılımcılara toplam 93 adet bildiri, tebliğ ve poster olarak sunulacaktır. Söz konusu tebliğler, 20 ayrı ülkenin madencilik sektörlerinde faaliyet gösteren akademisyen, araştırmacı, uzman ve mühendisler tarafından gönderilen tebliğler arasından, Bilim Kurulu tarafından seçilmiştir. Uzman bilim adamları ve araştırmacıların katılacağı Kongrede, bilimsel ve teknik konuların yanında ülkemiz madencilik sektörünün toplumsal, politik ve ekonomik boyutları ile çevresel boyutu da ele alınacak olup, Kongre kapsamında, bir de "Enerji Politikaları ve Yeraltı Kaynaklarımız" başlıklı panel bulunmaktadır.

Uluslararası Madencilik Kongresi ile aynı tarihlerde düzenlenen "Madencilik, Doğal Kaynaklar ve Teknolojileri Fuarı"na ise 17 ayrı ülkeden toplam 111 firma katılmaktadır.

Türkiye 19. Uluslararası Madencilik Kongresi ve Fuarı'nın ülkemize ve madencilik sektörüne büyük katkıları olacağı inancıyla tüm konukları selamlar, kongrenin düzenlenmesi için özverili çalışmalarından dolayı Kongre Düzenleme Kurulu, Yürütme Kurulu ve Bilim Kurulu üyelerine teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

TÜRKİYE 19. ULUSLARARASI MADENCİLİK KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ

Türkiye madencilik sektörünün 1980'li yıllara kadar sürdürdüğü kamu ağırlıklı yapısı, bu tarihten sonra, gerek kamu madencilik kuruluşlarına gerekli olan yatırımların yapılmaması, gerekse kapatmaya da özelleştirmeler yoluyla özel sektör ağırlıklı bir yapıya dönüşmüştür. Kamu işletmelerinin verimsizliğe neden olduğu, bununla beraber, piyasa mekanizması içerisinde kaynakların etkin kullanımının sağlanacağı iddia edilmiş, özelleştirmeler ile rekabetin sağlanacağı, maliyetler ve fiyatların düşeceği, ekonomik verimliliğin arttığı bir yapı öngörülmüştür. Madencilik sektörü için gerekli olan yerli ya da yabancı sermayenin bu yolla temin edilebileceği, özel sektör dinamizmi ile ülkemiz madencilik sektörünün hızla gelişeceği iddia edilmiştir. Bu varsayımlar ile, madencilik sektöründe kamu girişimciliğinden vazgeçilmiş, kamunun elindeki işletmeler özel sektöre devredilmek suretiyle madencilik sektöründe yapısal dönüşüm sağlanmıştır. Bu dönüşüm sonucu, bugün, kömür ve borlar dışında kalan madencilik alanında kamunun kayda değer bir üretimi bulunmamaktadır.

Sektörün liberalizasyonuna yönelik yukarıda değinilen tüm bu faaliyetlerin sonucunda, gerek maden aramaları gerekse üretimler büyük ölçüde sektöre uğratılmış, kamu madencilik kuruluşları ana işlevlerinden uzaklaştırılarak birer enkaz yığını haline getirilirken yerlerine hiç birşey konulamamıştır.

Türkiye madenlerini aramaktan vazgeçmiştir. Kamu madencilik kuruluşları giderek küçültülmüş, yatırım yapılmamak suretiyle eskimeye ve verimsizliğe terk edilmiştir. Madencilik sektörüne finans sağlayan Eti bank Bankacılık yok edilmiştir.

Bununla beraber, sonuçlar, önerileri ileri sürenlerin başlangıç varsayımlarını doğrulamamaktadır. Madencilik sektöründe kamu işletmeciliğinin olumsuzluklara neden olduğu, madencilik faaliyetlerinin serbest rekabet koşullarında faaliyet gösteren özel sermayeli şirketler tarafından yerine getirilmesi durumunda ekonomik ve toplumsal yararın elde edilebileceği düşüncesi, ülkemiz

madencilik sektöründe 25 yıldır devam etmekte olan uygulama sonuçlarıyla uyumsuzdur.

Sabit sermaye yatırımları içerisinde madencilik yatırımlarının payı ve ülkemiz madenciliğinin üretim düzeyi giderek düşmektedir. Kamu yatırımlarından vazgeçilmiştir. Ancak, artacağı varsayılan özel sektör yatırımlarında ise ciddi sayılabilecek bir artış görülmektedir. Kamu kesimindeki düşüşün özel kesimce doldurulamaması, uygulanan politikaların yanlışlığını açık olarak göstermektedir. Madencilik sektöründeki istihdam 20 yılda 100.000 kişi azalarak yarıya inmiştir.

Madencilik sektöründe, kamu mülkiyetinin özel sektöre devrinin, ekonomide etkinlik ve verimliliği sağlamak için yeterli olmadığı görülmektedir. Gerçek sorunlar göz ardı edilirken, çözümün sadece mülkiyet devrinde aranması, bilimsellikten son derece uzak bir yaklaşım olarak önümüzde durmaktadır.

Madenlerimiz, çok büyük oranda hammadde olarak dışarıya satılmakta olup, sanayiye dönük kullanımları sınırlı kalmaktadır. Özelleştirme, bu sorunu çözmeye yönelik bir girişim değildir. Gerçek sorun yine çözümsüz kalmaktadır.

Yapılması gereken, kamunun elindeki işletmeleri özelleştirmek ve madenlerimizi hammadde olarak ülke dışına ihraç edilmesini sürdürmek değil, mevcut hammadde kaynaklarını sanayi sektörlerinin kullanımına sunmak, böylece katma değeri artırmak olmalıdır.

Madencilik sektörünün, plansız ve kurlsız ortamlarda ülke kalkınmasına herhangi bir yarar sağlaması beklenmemelidir. Madencilik sektöründe başarı için planlama ön koşuldur Söz konusu planlamada ülke sanayi sektörleri ile entegrasyon ön planda tutulmalıdır. Madenlerimizin ekonomik gelişme bakımından önemi, fazla miktarlarda üretilip yurt dışına satılarak döviz elde edilmesinde değil, sanayiye düşük maliyette ve kaliteli girdi sağlamasındadır.

Madencilik sektöründe özelleştirmelerin, sektörün gelişmesini sağlayacağı varsayımı irdelenmeye ve araştırılmaya muhtaçtır. Son yirmi yılda edinilen deneyim, özelleştirme söylem ve uygulamalarının sektörün daha da gerilemesine neden olduğu şeklindedir.

Ülkemiz madencilik sektöründe bilimsellikten uzak uygulamalardan derhal vazgeçilerek, insanı ve insan emeğini merkeze koyan, bir yandan madencilik faaliyetlerinde kamunun etkin gözetim ve denetimini sağlarken, diğer taraftan söz konusu faaliyetlerin çevre ve ekosistemlerin korunmasını da gözetken, temel olarak ekonomik kalkınmaya ve yoksulluğun azaltılarak gelir dağılımının düzeltilmesi hedeflerine yönlendirilen bir "ulusal madencilik politikası" oluşturulması, gerek toplumun yararı, gerekse madencilik sektörünün gelişimi bakımından son derece büyük önem taşımaktadır.

Bu çerçevede, madencilik sektörünün geliştirilmesine yönelik temel ilkeler aşağıda sıralanmaktadır:

a) Her tür ekonomik faaliyette olduğu gibi

madencilik faaliyetlerinde de amaç, insanın refah ve mutluluğudur. İnsan onuruna ve emeğine saygı, madencilik faaliyetlerinin planlanma ve uygulanmasında hareket noktası olmalıdır. Kamu yararı, öncelikli olarak göz önünde tutulmalıdır.

b) Madencilik sektörünün tüm alt sektörlerinde üretim arttırılmalıdır. Ancak, söz konusu üretimin hedefi dış satım değil, ülke sanayi sektörleri olmalıdır. Madencilik sektörünün ülke kalkınmasındaki kritik önemi, fazla miktarlarda üretilip yurt dışına satılarak döviz elde edilmesinde değil, ancak, yerli sanayiye düşük maliyette ve kaliteli girdi sağlamasındadır. Bu çerçevede, madencilik sektörünün planlanmasında ülke sanayi sektörleri ile entegrasyon ön planda tutulmalıdır. Sektörde hammadde ihracatı engellenmeli, madencilik üretimlerini sanayi ürünlerine dönüştüren entegre projeler teşvik edilmelidir.

c) Madencilik sektörünün geliştirilmesine yönelik oluşturulacak tüm amaç ve hedefler ile uygulamalar, herşeyden önce bilimsel ve teknik temeller üzerinde geliştirilmeli, bilimsel bilgi ile desteklenmeyen söylem ya da tasarımlardan uzak durulmalıdır. Bugüne kadar, madencilik sektöründe, özelleştirme ve özelleştirmeye yönelik olarak yapılan çalışmaların hiçbirinden madencilik sektörünün gelişmesine yönelik olumlu bir sonuç alınamamış, tersine sektörün dinamizmi açısından son derece önemli işlevler gören kamu kuruluşları da yatırım yapılmamak suretiyle küçültülmüştür. Madencilik sektöründe

özelleştirmelerin, sektörün gelişmesini sağlayacağı varsayımı irdelenmeye ve araştırılmaya muhtaçtır. Son yirmi yılda edinilen deneyim, özelleştirme söylem ve uygulamalarının sektörün daha da gerilemesine neden olduğu şeklindedir. Olumlu sonucu verecek modeller, ancak ve ancak sorunların ortaya doğru konulabilmesi ile mümkündür.

Madencilik sektöründe özelleştirme ve yeniden yapılandırma çalışmaları önemli boyutta toplumsal ve insani sıkıntılara yol açmaktadır. Söz konusu sıkıntıları giderecek önlemlerin mutlak surette yaşama geçirilmesi gerekmektedir.

d) Ülkemizin ihtiyacı olan enerjinin, yerli maden kaynaklarımızdan karşılanması öncelikli hedef olmalıdır. Sanayinin ihtiyacı olan ucuz enerji üretiminin sağlanması ve bu enerjinin sürekli ve güvenilir olması bakımından, yerli maden kaynaklarımızın kullanılması kaçınılmaz bir gerekliliktir. Elektrik enerjisi arz-talep dengesinin sorunsuz sürdürülebilmesi için, ulusal maden kaynaklarımıza öncelik veren, akılcı bir enerji politikası zaman kaybedilmeden oluşturulmalıdır.

e) Maden aramaları uzun yıllardır ihmal edilmiştir. Aramalarla ilgili etkin yasal ve yönetsel yapıların hızla tesisi ve çağdaş teknolojilerin kullanıldığı arama faaliyetlerinin, kamu denetiminde ve mutlaka rasyonel bir stratejik plan çerçevesinde yürütülmesi gerekmektedir. Bu amaçla Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü yeniden yapılandırılarak, uzun yıllardır ihmal edilen maden aramaları konusunda yeniden lokomotif kuruluş konumuna getirilmelidir. Bu amaçla MTA'yagereken kaynak ayrılmalıdır.

Maden aramaları için uzun dönemli ve stratejik

planlar geliştirilmeli, söz konusu planlamaların ve arama faaliyetlerinin altyapısı Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü'nce yapılmalıdır. Diğer kamu ya da özel kurum ve kuruluşlarca yapılacak aramalar, MTA tarafından söz konusu planlamalar çerçevesinde yönlendirilmeli ve denetlenmelidir.

f) Madencilik sektöründe aramadan uç ürüne kadar her aşamada ileri teknoloji kullanımı amaçlanmalıdır. Üretim ve kaynak performansının iyileştirilmesine ve yeni ürünlerin elde edilmesine yönelik olarak yeni gelişen teknolojilerin kullanımı, bu sektörün ülke kalkınmasına katkısı bakımından kritik önemdedir. Bu nedenle sektörde yüksek teknoloji kullanımı ve üretilmesine yönelik araştırma-geliştirme çalışmalarına öncelik verilmelidir. İleri üretim teknolojilerinin geliştirilmesi ve kullanımı, daha temiz ve daha etkin madencilik süreç ve ürünlerinin temini bakımından önkoşuldur.

Bilim ve teknoloji politikaları oluşturulmalı, madencilik sektörü bu politikalar içerisinde yerini almalıdır. Bilim ve teknolojiyi süratle ekonomik ve toplumsal faydaya dönüştürebilme mekanizmaları hayata geçirilmeli, madencilik sektöründeki kamu ve özel kuruluşların araştırma ve geliştirme faaliyetleri söz konusu sistem kapsamında teşvik edilmelidir. Türkiye'nin uluslararası ortak araştırma-geliştirme projelerinde yer almasına yönelik yasal düzenlemeler yapılmalı, bununla ilgili teşvikler sağlanmalıdır. Bilim ve teknoloji üretimine yönelik araştırma-geliştirme faaliyetleri için ayrı bir bütçe oluşturulmalı, üniversite-sanayi ortak araştırma merkezleri, teknoloji geliştirme bölgeleri kurulmalıdır.

g) Gelişmiş teknoloji kullanımı ve yeni madencilik teknolojilerinin geliştirilmesi, sektöre önemli katkılar yapacak yeni fırsatlar yaratacaktır. Bu çerçevede söz konusu teknolojilere uyum sağlayacak ve bunları kullanabilecek iyi eğitilmiş işgücünün varlığı önemlidir. Sektörde teknik eleman istihdamının süratle artırılması, genel verimliliğin artışı bakımından son derece önemlidir. Madencilik sektöründeki eğitim ve öğretim konusunun yeniden ele alınması ve sektörün gereksinim ve beklentilerinin yansıtılması gerekmektedir.

Her maden işletme faaliyeti için en az bir maden mühendisinin istihdamı zorunlu olmalıdır. Madencilik faaliyetlerinin kaynak kaybına yol açmadan, çevreyle barışık, akılcı ve ekonomik kurallara göre ve iş güvenliği ve işçi sağlığı esasları çerçevesinde yürütülmesi bilimsel ve teknik bilginin kullanımı ile mümkündür. Bu durum, sektörde bilim ve teknolojinin uygulayıcısı olan maden mühendisinin istihdamını gerekli kılmaktadır.

h) Ülke madencilik sektörünün en önemli darboğazlarından biri, gerek kamu gerekse özel kuruluşlardaki yönetsel yapıların verimsizliğidir. Bu yapıların verimliliğine yönelik çalışmalar, madencilik sektörünün gelişimi bakımından son derece önemlidir. Söz konusu yapılarda hesap verilebilirlik ve şeffaflık mutlaka sağlanmalıdır. Madencilik sektöründeki kamu kuruluşlarının gerek örgüt yapılarının gerek personel yönetimlerinin mutlak surette çağdaş bir anlayışla yeniden ele alınması gerekmektedir. Hantal örgütsel yapılar, dinamik ve rasyonel bir işletmecilik için engel oluşturmaktadır.

Yasal mevzuatın uygulanması ve uygulamaların denetlenmesi bakımından, mevcut yönetsel yapıların yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar bulunmaktadır. Maden Kanunu'nu uygulamakla görevli kuruluş yeniden yapılandırılarak taşra teşkilatı oluşturulmalı, yerinden ve etkin denetim bürokrasinin azaltılması suretiyle sağlanmalıdır. Maden İşleri Genel Müdürlüğü, çok sayıdaki ruhsat sahası için gereken sayıda teknik elemanı istihdam edememesi nedeniyle işlevlerini istenilen düzeyde yerine getirememektedir. Bu kurumun teknik eleman gereksinimi karşılanmalı, sektörde mevcut diğer kamu kuruluşlarındaki bilgi birikiminden yararlanmasına yönelik düzenlemeler ve gerekli eşgüdüm sağlanmalıdır.

i) Sektörde pazar araştırması kavramı gelişmemiştir. Bu konunun kapsamlı bir çerçevede yeniden ele alınması, gerek mevcut gerekse gelişen pazarların yakından takip edilerek değişikliklere uygun stratejilerin belirlenmesi gerekmektedir. Madencilikte mevcut pazar payının artırılması amacıyla rafine ürün kapasitesinin ve ürün çeşitliliği ile ürün kalitesinin artırılmasına yönelik yatırımlar yapılmalı, pazarlama stratejileri oluşturulmalı ve etkin dağıtım ağları kurulmalıdır.

j) Çevre faktörü göz ardı edilerek madencilik faaliyetlerinin yürütülmesi, içinde bulunduğumuz yüzyılda mümkün değildir. Sürdürülebilir kalkınma kavramı içerisinde ya madencilik ya çevre dayatması bulunmamaktadır. Madencilik sektörünün çevreye etkilerini yadsımak mümkün değildir. Ancak, madencilik sektöründe, çevre dostu teknoloji ve yöntemlerin kullanılması, madencilik süreçlerinde ya da sonrasında çevrenin korunmasına ya da yenilenmesine yönelik önlemlerin alınması, sektörün gelişimini engellemeyecek, aksine genel anlamda sektörün gelişimine yönelik katkıyı yapacaktır.

k) Madencilik sektöründe, toplumu eğitime ve bilgilendirme gereksinimi hızla artmıştır. Madencilik sektörünün ülke kalkınması ve toplumların gelişmesindeki önemi konusunda kamuoyu bilgilendirilmelidir. Toplumun, bir istihdam alanı ve gelir kaynağı olarak madencilik sektörünün önemi hakkında eğitilmesi, sektörün gelişmesi bakımından son derece önemlidir.

l) Madencilik sektörünün her alanında, şeffaflık ve bilgi akışı sağlanmalı, alınan kararlardan toplumun her kesimi bilgilendirilmelidir.

m) Yerel halkın onayını almamış hiçbir ekonomik girişimden başarı şansı beklenemez. Madencilik sektörüne ilişkin alınacak kararlarda ilgili yöre halkının da katılımı sağlanmalıdır.

n) Toplumsal, ekonomik ve çevresel bakımdan sürdürülebilir bir madencilik sektörünün gelişimi; devlet, sektörde faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar ile demokratik kitle örgütleri ve sivil toplum örgütlerinin yapıcı işbirliği ile mümkündür. Söz konusu tarafların doğrudan katılımları olmaksızın hazırlanacak herhangi bir sektör planının ya da plan uygulamasının başarılı olması mümkün görülmemektedir.

TMMOB
Maden Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu
İzmir, 11 Haziran 2005